

Ks. dr hab. Marek Saj, prof. UKSW
Wydział Prawa Kanonicznego
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II	
Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji	
Wpł. dnia	04 -11- 2014
Znak	

vidi

Ocena

rozprawy habilitacyjnej i dorobku naukowego
ks. dra Krzysztofa MIKOŁAJCZUKA
ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Ocena rozprawy habilitacyjnej i dorobku naukowego ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka została przygotowana po powołaniu mnie przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych w Warszawie [pismo z dnia 2 września 2014 roku Nr BCK-I-L-6816/14], o czym poinformował mnie Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II [pismo z dnia 17 września 2014 roku, Znak: WP-0020-521-6/14].

Ocenie krytycznej recenzenta zostanie poddana rozprawa habilitacyjna pt. *Uprawnienia Kardynała Stefana Wyszyńskiego wobec Kościoła Greckokatolickiego w archiwaliach Prymasa i Konferencji Episkopatu Polski*, Lublin 2014, ss. 599 oraz załączone w wykazie 18 artykułów naukowych (w tym 4 w języku słowackim), 8 recenzji wydanych monografii i prac zbiorowych oraz 2 sprawozdania. W wykazie dokumentacji habilitacyjnej znalazły się także pozycje oddane do druku: 1 artykuł naukowy i 9 haseł do leksykonu prawa kanonicznego.

I. Prezentacja Habilitanta

Ks. dr Krzysztof Mikołajczuk urodził się 4 grudnia 1963 roku w Świdniku. Ukończył szkołę podstawową w miejscu swojego urodzenia i technikum elektroniczne w Lublinie, które pozytywnie zakończył egzaminem maturalnym. W 1984 roku wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie, gdzie studia filozoficzno-teologiczne realizowane były na Wydziale Teologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Czas seminaryjnej formacji intelektualnej

zakończył zdobyciem tytułu zawodowego magistra teologii na podstawie egzaminu i obrony pracy pt. *Życie zawodowe chrześcijan w świetle Laborem Exercens Jana Pawła II*, napisanej pod naukowym kierunkiem ks. prof. dra hab. Janusza Nagórnego.

W roku 1992 (w swoim Autoreferacie nie podaje, gdzie posługiwał po przyjęciu święceń prezbiteratu w latach 1990-1992) ks. mgr Krzysztof Mikołajczuk podjął studia z zakresu prawa kanonicznego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Zakończył je w 1995 roku uzyskaniem tytułu magistra i stopnia licencjata.

Od 1 października 1996 roku (tutaj także nie znajdujemy informacji o latach 1995-1996) został zatrudniony jako pracownik naukowo-dydaktyczny na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, najpierw na stanowisku asystenta w katedrze teologii i norm ogólnych prawa kanonicznego (od 1 X 1997), a następnie w katedrze prawa katolickich Kościołów wschodnich (od 1 X 1999), gdzie od 1 października 2005 roku jest zatrudniony na stanowisku adiunkta.

W roku 2004 uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego na podstawie rozprawy doktorskiej *Realizacja zasady jedności sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w prawodawstwie Kościoła katolickiego*.

Należy także zauważyć zaangażowanie Habilitanta w innych instytucjach kościelnych. Pracuje (lub pracował) jako archidiecezjalny korespondent Katolickiej Agencji Informacyjnej w Warszawie (1993-1996); notariusz kurii metropolitalnej w Lublinie (1995-2000); wizytator archidiecezjalny (1997-2000); obrońca węzła małżeńskiego w Sądzie Metropolitalnym w Lublinie (od 1997); asystent Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie (2004-2005); kierownik biura Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie (2005-2010); wicekanclerz Kurii Metropolitalnej w Lublinie (2010-2012).

II. Rozprawa habilitacyjna

Ks. dr Krzysztof Mikołajczuk przedłożył Komisji habilitacyjnej rozprawę pt. *Uprawnienia Kardynała Stefana Wyszyńskiego wobec kościoła Greckokatolickiego w archiwaliach Prymasa i Konferencji Episkopatu Polski*, Lublin 2014, ss. 599, wydaną przez Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium”, z numerem ISBN 978-83-7548-194-5, z pozostałymi szczegółowymi informacjami wydawniczymi, co świadczy o poważnym i profesjonalnym zaangażowaniu się innych osób w konieczne edytorskie prace integralnie związane z poziomem edytorskim wydanej pozycji naukowej.

1. Określenie problemu badawczego rozprawy

Rozprawa habilitacyjna ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka wpisuje się całokształt jego naukowej działalności. Szeroko pojęta działalność, m.in. publikacje, wykłady, konferencje, skupiają się w dużej mierze na katolickich Kościołach wschodnich. Nie jest więc ona oderwana od Jego głównego kierunku badań naukowych. Można mieć także nadzieję, że podjęta tematyka wynika również z bardzo osobistych zainteresowań Habilitanta.

Sformułowany w tytule tego dzieła temat jasno wskazuje na jego problematykę, co więcej, problematykę, która jest zupełnie obca nie tylko polskiej literaturze kanonistycznej, ale i w ogóle zaangażowaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego w sprawy Kościoła greckokatolickiego.

Habilitant na początku swoich rozważań wyraźnie zwraca uwagę na bogactwo Kościoła katolickiego, mającego twarz wielu obrządków. Ponieważ przez wiele stuleci żyli obok siebie katolicy Wschodu i Zachodu, stąd warto, a nawet należy poznawać strukturę, tradycję, liturgię i normy prawne katolickich Kościołów wschodnich.

Te właśnie założenia stały się inspiracją dla Autora rozprawy, by przeanalizować specjalne uprawnienia, jakie na czas trudnej historii Kościoła katolickiego, łacińskiego i greckokatolickiego, w powojennej Polsce otrzymał od Stolicy Apostolskiej kardynał Stefan Wyszyński, ówczesny Prymas Polski. To niezwykle interesujący wybór tematu, choć czytelnik z pewnością winien być precyzyjniej w niego wprowadzony. Choć nie jest to poważnym mankamentem, to wydaje się, że już w tym miejscu, czyli we „Wstępie”, winny być podane argumenty, dlaczego Autor podjął się tego zadania. Istnieje za duży przeskok pomiędzy dość ogólnikowym spojrzeniem na wieloobrzędowość Kościoła katolickiego, a przedmiotem pracy habilitacyjnej, po podaniu którego Autor przechodzi do ukazania znaczenia kardynała Stefana Wyszyńskiego dla Kościoła w Polsce, a zaraz po tym do podania źródeł rozprawy i ich pochodzenia. Ten z kolei wątek, czyli baza źródłowa tego studium, jest bardzo szczegółowo opracowany. Habilitant drobiazgowo opisuje stan archiwów i sposób „segregacji” znajdujących się tam dokumentów, które posłużyły mu do obranych badań. Tutaj należy podkreślić, że materiał źródłowy na którym zbudowane jest to dzieło, to rzeczywiście wielki jego walor. Zwłaszcza dlatego, że materiał ten nie jest powszechnie dostępny dla każdego, co jak zaznaczył Habilitant, wymagało otrzymania specjalnych pozwoleń, by do niego dotrzeć. Wydaje się, że zbyt zdawkowo została podana treść poszczególnych rozdziałów pracy, tym bardziej, że nie posiadają one swoich osobnych wprowadzeń.

2. Treść rozprawy habilitacyjnej

Po *Wstępie*, który został powyżej scharakteryzowany, poddana recenzji rozprawa habilitacyjna posiada trzy rozdziały.

Pierwszy rozdział [s. 25-128] został poświęcony *Zarysowi kościelnych relacji łańcisko-wschodnich na ziemiach polskich*. Zawiera on szczegółowe rozważania skupione w 5 głównych punktach: pierwszy – *Unia brzeska – zarys dziejów niełatwej historii* (s. 25-65); drugi – *Działalność i reformy Kościoła unickiego* (s. 65-77); trzeci – *Kościół uniki w okresie zaborów* (s. 77-84); czwarty – *Kościół greckokatolicki w Polsce w pierwszej połowie XX wieku* (s. 84-98); piąty – *Kościół greckokatolicki w Polsce po II wojnie światowej* (s. 98-124). Punkt szósty tego rozdziału to *Wnioski* (s. 124-128). Zgodnie z zamiarem Habilitanta, rozdział ten stanowi wprowadzenie w zagadnienie podjęte w temacie. Przybliżyła specyficzne kościelne relacje łańcisko-wschodnie na ziemiach polskich, począwszy od Unii Brzeskiej, aż po trudne i bolesne karty historii Kościoła greckokatolickiego w powojennej Polsce.

Drugi rozdział [s. 129-238] został zatytułowany *Kardynał Stefan Wyszyński – podmiot uprawnień specjalnych*. Refleksje tutaj poczynione podzielone zostały na 4 punkty. Pierwszy – *Stefan Wyszyński – rys biograficzny* (s. 129-160); drugi – *Wybrane poglądy prymasa Stefana Wyszyńskiego* (s. 161-191); trzeci – *Zarys działalności kardynała Stefana Wyszyńskiego* (s. 191-236); czwarty – *Wnioski* (s. 236-238). Przedstawia on osobę kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski. Cały więc ten rozdział poświęcony jest podmiotowi zasygnalizowanych w temacie rozprawy uprawnień otrzymanych od Stolicy Apostolskiej wobec Kościoła greckokatolickiego.

Trzeci rozdział [s. 239-348] to *Kardynał Stefan Wyszyński zwierzchnik Kościoła greckokatolickiego w Polsce*. Ten z kolei rozdział składa się z 3 punktów. Pierwszy – *Zakres uprawnień kardynała Stefana Wyszyńskiego w świetle dokumentów archiwalnych* (s. 239-294); drugi – *Realizacja uprawnień kardynała Stefana Wyszyńskiego* (s. 294-347), trzeci – *Wnioski* (s. 347-348). Tutaj Autor prezentuje zakres i realizację uprawnień kardynała Stefana Wyszyńskiego względem Kościoła greckokatolickiego na tle polskich uwarunkowań politycznych.

Rozważania powyższych rozdziałów zostały uwieńczone *Zakończeniem* (s. 349-353). Habilitant stara się w nim podsumować, a w zasadzie streścić przeprowadzone rozważania. Jego pozytywną stroną jest to, że nie powtarza treści zawartych we wnioskach kończących każdy rozdział rozprawy. Z kolei pewnym mankamentem jest jego ogólnikowość. Większa uwaga skupiona jest na sytuacji politycznej Polski po II wojnie światowej oraz na sferze społecznej i ekonomicznej ludności ukraińskiej zamieszkałej na ziemiach polskich, niż na uprawnieniach kardynała Stefana Wyszyńskiego jakie posiadał względem Kościoła greckokatolickiego. W zasadzie w zakończeniu publikacji nie znajdziemy żadnego

konkretnie wymienionego nadzwyczajnego uprawnienia Prymasa Polski. Jedyna wzmianka o tych uprawnieniach to ta, że je posiadał i realizował.

Po wspomnianym *Zakończeniu* Autor zamieścił jego treść w języku angielskim [s. 355-358].

Integralną i niezwykle wartościową częścią rozprawy jest załączony do pracy kilkuczęściowy *Aneks* [s. 359-572]. Zajmuje on znaczną objętość tej publikacji. Składa się on z trzech części. Pierwsza to *Archiwum Prymasa Polski – wykaz wybranych dokumentów* [s. 359-509] – 111 dokumentów. Druga część – *Archiwum Konferencji Episkopatu Polski – wykaz wybranych dokumentów* [s. 511-555] – 23 dokumenty. Trzecia część to *Archiwum Prymasa Polski – wykaz wybranych dokumentów (fotokopia)* [s. 557-572] – 6 dokumentów. Przed każdym „zestawem” dokumentów Habilitant podaje ich wykaz, co bardzo ułatwia znalezienie się w tak dużej ich ilości. Aneksy te, wydobyte przez Autora „na światło dzienne” z podanych w temacie rozprawy archiwów, to doskonały materiał do kolejnych badań, bez potrzeby zagładania już do niejednokrotnie trudno dostępnych archiwów.

Całość publikacji wieńczy *Bibliografia* [s. 573-599]. Została ona podzielona na *Źródła* [s. 573-584] oraz na *Literaturę* [s. 585-599]. *Źródła* z kolei – poza Pismem Świętym i Katechizmem Kościoła Katolickiego – stanowią kilka mniejszych jednostek, a mianowicie: a. dokumenty soborowe, b. dokumenty papieży (te podzielono na: kodeksy, pozostałe dokumenty, inne dokumenty), c. inne źródła, d. dokumenty Kościołów partykularnych (te podzielono na Konferencję Episkopatu Polski, synody partykularne, księgi liturgiczne), e. źródła prawa polskiego, f. dokumenty z archiwum Prymasa Polski i Konferencji Episkopatu Polski, g. źródła internetowe. W sumie w *Źródłach* naliczyć możemy 103 pozycje, zaś w *Literaturze* 213 pozycji. Ilość tych materiałów to mocna strona tej publikacji, tym bardziej, że w znacznym stopniu rozważania te opierają się właśnie na materiale źródłowym, i to archiwalnym. To również wskazuje na wielką pracę, którą miał do wykonania i rzeczywiście wykonał Habilitant.

3. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Podsumowując analizę rozprawy habilitacyjnej ks. dr Krzysztofa Mikołajczuka należy wskazać na jej walory pozytywne, ale także na pewne aspekty nie tyle negatywne, co – w opinii recenzenta – niedoskonałe. Nade wszystko trzeba podkreślić nowatorskość tej publikacji. Odsłania ona dotąd nieznaną obszar działalności kardynała Stefana Wyszyńskiego, tutaj względem Kościoła greckokatolickiego w Polsce. Uprawnienia, stanowiące główny cel tej rozprawy, zostały ukazane w szerszym kontekście społeczno-politycznym, a także religijnym Polski tamtej epoki. Bez tego trudno byłoby zrozumieć te nadzwyczajne

uprawnienia. Publikacja ta została napisana bardzo czytelnym językiem, z dużą starannością edytorską. Wszystkie odsyłacze są poprawne i konsekwentnie zrobione. Oczywiście, jak każde dzieło ludzkie, ma też swoje mankamenty, które w żaden sposób nie pomniejszają ogólnie wskazanych pozytywów tej pracy. Po pierwsze, choć nie jest to błędem, brakuje wprowadzeń, choćby krótkich, do rozdziałów. Zasygnalizowanie tematyki danego działu rozważań pozwoliłoby już wstępnie nastawić się do jego treści. Chcąc więc jeszcze przed lekturą uzyskać taką wiedzę, należy wrócić do spisu treści. Wydaje się także, że Habilitant zbyt często zamieszcza cytaty poszczególnych dokumentów czy też wypowiedzi, tym bardziej, że są one bardzo długie, niejednokrotnie przekraczające jedną stronę. Wnioski podsumowujące rozdziały, także zawierają obfite cytaty. Tutaj Autor mógł już ograniczyć się tylko do osobistej, merytorycznej refleksji. Generalnie w rozprawie te cytaty przeważają nad tekstem własnym Habilitanta. Owszem, są one bardzo cenne, a z pewnością nie zawsze ich streszczenie oddałoby ich „ducha”, dlatego z tego chyba powodu Autor przyjął taką konwencję swego dzieła.

Biorąc pod uwagę całość tego opracowania stwierdzam, że – według mojej oceny – recenzowana rozprawa habilitacyjna jest pracą dojrzałą i oryginalną, stanowiącą znaczący wkład zarówno prawo katolickich Kościołów wschodnich, ale także w poznanie rzadko podkreślanej działalności kardynała Stefana Wyszyńskiego, jaką były nadzwyczajne uprawnienia względem Kościoła greckokatolickiego. Rozprawa Habilitanta jest w powyższym zakresie rozprawą nowatorską w kanonistyce. To bardzo wartościowe studium. Spełnia wymogi stawiane przez Ustawodawcę opracowaniom habilitacyjnym w Rzeczypospolitej Polskiej.

III. Przedhabilitacyjny dorobek naukowy ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka

Oprócz rozprawy habilitacyjnej, jak wynika z dokumentacji postępowania habilitacyjnego, ks. dr Krzysztof Mikołajczuk jest autorem 14 artykułów naukowych w języku polskim, 4 artykułów naukowych w języku słowackim, 8 recenzji monografii i dzieł zbiorowych oraz 2 sprawozdań.

Artykuły naukowe zostały opublikowane w powszechnie znanych i uznanych przez prawników, także kanonistów, rocznikach. Głównym miejscem ich publikacji są „Roczniki Nauk Prawnych” (11 artykułów), „Prawo, Administracja, Kościół” (2 artykuły). 1 artykuł znajdujemy w pracy zbiorowej *Historia et Ius*, który w zasadzie winien być traktowany jako rozdział w książce, ale to tylko podnosi jego wartość naukową. Tematyka tych artykułów oscyluje wokół kilku kanonicznych i wyznaniowych kwestii. 8 z nich zajmuje się

zagadnieniem sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego¹, a 2 sakramentu małżeństwa². Pozostałe można zaliczyć do dziedziny nauczycielskiego zadania Kościoła³, ustroju hierarchicznego Kościoła⁴ oraz prawa wyznaniowego⁵. Parząc na wymienione dziedziny prawne można by sobie życzyć, by spektrum badawcze Habilitanta było bardziej urozmaicone, gdyż, jak łatwo zauważyć, większość publikacji dotyczy sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, co było także obszarem badań w pracy doktorskiej. Z drugiej jednak strony artykuły te w dużej mierze skoncentrowane są na katolickich Kościołach wschodnich. To ważne i godne zauważenia, gdyż dotyczy dziedziny, która stanowi kierunek naukowego zaangażowania ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka.

Habilitant opublikował nadto 4 artykuły w języku słowackim. Artykuły te treściowo odpowiadają dwóm artykułom wydanych w języku polskim. Pierwszy z tych dwuczęściowych artykułów został najpierw wydany w języku polskim⁶, a następnie w języku słowackim⁷. Natomiast drugi z tych dwuczęściowych artykułów został najpierw wydany w języku słowackim⁸, a następnie w języku

¹ *Sakrament bierzmowania (chryzmacji) w pranie kodeksowym Kościoła katolickiego*, w: *Historia et Ius*, red. A. Dębiński, Lublin 1998, s. 377-388; *Jedność sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w prawodawstwie i liturgii Kościoła katolickiego*, „Prawo. Administracja. Kościół” 4 (2001), n. 8, s. 131-145; *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w świetle Magisterium Kościoła katolickiego do Vaticanum II*, „Roczniki Nauk Prawnych” 13 (2003), n. 2, s. 185-205; *Przygotowanie do chrztu dzieci w prawie i liturgii Kościoła katolickiego w Polsce*, „Roczniki Nauk Prawnych” 15 (2005), n. 2, s. 263-278; *Przygotowanie dzieci i dorosłych do przyjęcia sakramentu chrztu w katolickich Kościołach wschodnich*, „Roczniki Nauk Prawnych” 16 (2006), n. 1, s. 259-283; *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w nauczaniu Ojców Apostolskich*, „Prawo. Administracja. Kościół” 4 (2006), n. 4, s. 235-253; *Celebracja sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w katolickich Kościołach wschodnich (refleksje na tle norm Kościoła łacińskiego)*, „Roczniki Nauk Prawnych” 16 (2006), n. 2, s. 209-227; *Sakrament bierzmowania w okresie odnowy posoborowej. Rys historyczno-prawny*, „Roczniki Nauk Prawnych” 17 (2007), n. 2, s. 95-109.

² *Jurysdykcja międzynarodowa w sprawach małżeńskich. Wybrane zagadnienia*, „Roczniki Nauk Prawnych” 22 (2012), n. 2, s. 89-104; *Uznanie za zmarłego a możliwość zawarcia nowego małżeństwa. Wybrane zagadnienia prawa cywilnego i kanonicznego*, „Roczniki Nauk Prawnych” 23 (2013), n. 2, s. 93-120.

³ *Ochrona praw autorskich w odniesieniu do dokumentów Jana Pawła II (Karola Wojtyły), Benedykta XVI (Josefa Ratzingera) oraz Stolicy Apostolskiej. Wybrane zagadnienia*, „Roczniki Nauk Prawnych” 19 (2009), n. 2, s. 181-194.

⁴ *Katolickie Kościoły wschodnie nie mające własnej hierarchii (wybrane zagadnienia)*, „Roczniki Nauk Prawnych” 18 (2008), n.1, s. 177-192.

⁵ *Sytuacja prawna Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego w powojennej Polsce. Wybrane zagadnienia*. „Roczniki Nauk Prawnych” 21 (3011), n. 1, s. 207-216; *Kontakty „Solidarności” ze Stolicą Apostolską w dokumentach archiwum Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski. Wybrane zagadnienia*. „Roczniki Nauk Prawnych” 21 (2011), n. 2, s. 47-71.

⁶ *Sakrament bierzmowania (chryzmacji) w pranie kodeksowym Kościoła katolickiego*, w: *Historia et Ius*, red. A. Dębiński, Lublin 1998, s. 377-388.

⁷ *Sviatost birmovania (krizmacie) v kodexach kanonickeho prava v Katolickej cirkvi – I cast*, w: *Duchovny Pastier*, 3 (2001), s. 134-138; *Sviatost birmovania (krizmacie) v kodexoch kanonickeho prava v Katolickej cirkvi – II cast*, w: *Duchovny Pastier*, 4 (2001), s. 182-185.

⁸ *Sviatosti kresanskej iniciacie v uceni Apostolskich Otcov – I cast*, w: *Duchovny Pastier*, 8 (2004), s. 496-502; *Sviatosti kresanskej iniciacie v uceni Apostolskich Otcov – II cast*, w: *Duchovny Pastier*, 9 (2004), s. 541-544.

polskim jako jeden tekst⁹. Tak przynajmniej można sądzić po dacie ich publikacji. Ponieważ sąsiednie Polsce kraje nie posiadają tak bogatej literatury z zakresu prawa kanonicznego, dlatego czymś dobrym jest udostępnianie im takowych rozważań w ich rodzimym języku.

W dorobku naukowym Habilitant zamieścił także 8 recenzji monografii i dzieł zbiorowych. 6 z nich dotyczy tematyki Kościołów wschodnich, 2 prawa małżeńskiego. Warty podkreślenia jest to, iż recenzowane publikacje wydane były w 4 językach: 2 w języku włoskim, 1 w języku hiszpańskim, 1 języku ukraińskim i 4 w języku polskim. To świadczy o dużej erudycji Autora tych recenzji i podnosi Jego poziom naukowy. Teksty te napisane są bardzo dobrym językiem, nie są zdawkowe, ale precyzyjne. Niektóre z nich obejmują kilka stron. Widać w nich osobiste podejście Habilitanta do recenzowanych prac, potrafił On wyrazić w nich swoją osobistą opinię. Recenzje te zostały opublikowane w uznanych czasopismach, 1 w „Prawo. Administracja. Kościół”, zaś 7 w „Roczniki Nauk Prawnych”. Redaktorzy tych pism, zamieszczając w nich wspomniane recenzje, z pewnością uznali je za wartościowe, skoro zgodzili się na ich publikację.

W przedhabilitacyjnym dorobku naukowym ks. dr Krzysztofa Mikołajczuka znalazły się także dwa sprawozdania. Jednym z nich jest sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim „Unitas in varietate” połączonej z prezentacją polskiego wydania Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. Drugie natomiast jest relacją z wykładu prof. dra hab. Cyrila Vasila, dziekana Wydziału Wschodniego Prawa Kanonicznego na Papieskim Instytucie Nauk Wschodnich w Rzymie. Tematem wykładu zorganizowanego także na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim były „Patriarchaty w ustroju hierarchicznym Kościoła katolickiego”.

W wykazie dorobku Habilitant wymienia nadto, w dziale nazwanym „Inne”, 10 pozycji, do których zaliczył 5 kalendarzy liturgicznych i skróconych informatorów archidiecezji lubelskiej (na rok 1996, 1997, 1998, 1999, 2000); 1 – „Archidiecezja lubelska. Historia i administracja”, prawdopodobnie jest to zestaw danych statystycznych dotyczących tej archidiecezji; 3 sprawozdania z działalności gremiów statutowych Konferencji Episkopatu Polski (za rok 2007, 2008, 2009) oraz 1 informator archidiecezji lubelskiej. W publikacjach tych ks. dr Krzysztof Mikołajczuk był redaktorem lub współredaktorem. Jak sam zaznacza, nie załącza ich treści, gdyż nie są to pozycje naukowe. Mimo to, sądzę, w ogólnym spojrzeniu na dorobek i działalność Habilitanta pod uwagę należy je wziąć, gdyż świadczą o Jego zaangażowaniu w funkcjonowanie swojej archidiecezji, tutaj w sferze informatycznej.

⁹ *Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w nauczaniu Ojców Apostolskich*, „Prawo. Administracja. Kościół” 4 (2006), n. 4. s. 235-253.

Inne publikacje, które także potwierdzają ciągły rozwój Habilitanta to te, które zostały już przyjęte przez odpowiednich redaktorów, a jeszcze nie wydane drukiem. Wśród nich należy wymienić artykuł naukowy przyjęty do druku przez „Roczniki Nauk Prawnych” (przewidziana publikacja w tomie XXIV, numerze 2, roku 2014), a zatytułowany: *Obliczanie czasu w prawie kanonicznym. Wybrane zagadnienia*. Kolejne, to opracowane hasła przyjęte do *Leksykonu Prawa Kanonicznego*, które także czekają na wydanie. Warto je tutaj wymienić, gdyż część z nich dotyczy rzeczywistości Kościołów wschodnich, co jest głównym naukowym zainteresowaniem badawczym kandydata do stopnia doktora habilitowanego. Oto one: boska liturgia, ekskomunika mniejsza, ekskomunika większa, myron, ordo, przynależność duchownego, stopnie święceń, typiki, wtajemniczenie chrześcijańskie. Hasła te są bardzo solidnie opracowane, niektóre liczą kilka stron i opierają się na bogatej literaturze przedmiotu. Teksty wymienionego tutaj artykułu i haseł zostały w całości zamieszczone w dokumentacji habilitacyjnej.

Oprócz monografii habilitacyjnej Habilitant podaje także inną monografię zatytułowaną: *Realizacja zasady jedności sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w prawodawstwie Kościoła katolickiego*, Kielce 2006, ss. 367. Pozycja ta jest publikowaną wersją – jak Habilitant zaznaczył w Autoreferacie – pracy doktorskiej, której promotorem był ks. prof. dr hab. Marian Stasiak. Za wspomnianą pracę doktorską Habilitant został już odpowiednio uhonorowany, bowiem otrzymał stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego dnia 21 września 2004 roku. Nie będzie ona więc przedmiotem oceny recenzenta, ale w tym miejscu warto podkreślić, iż wydanie tej cennej monografii było dobrą decyzją. W ten właśnie sposób jej bardzo wartościowa treść mogła dotrzeć do szerokiego grona czytelników zainteresowanych prawem kanonicznym, a nie została zamknięta w archiwum.

Analizując wymienione publikacje naukowe Habilitanta należy stwierdzić, że zostały one bardzo merytorycznie opracowane. Teksty te ujawniają dojrzałość naukową i samodzielność w podejmowanych badaniach. Ich Autor posiadał umiejętność formułowania tez i wyciągania z nich prawidłowych wniosków. Nadto, swoje opracowania oparł na solidnej bazie źródłowej. Swobodnie korzysta z literatury obcojęzycznej, co w dużym stopniu podnosi walor naukowy tych tekstów i samego Habilitanta.

Dorobek naukowy ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka należy więc uznać jako odpowiedni i wystarczający, by starać się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego. Spełnia on bowiem wymagania stawiane przez Ustawę o Stopniach i Tytułach Naukowych.

IV. Działalność naukowo-dydaktyczna i organizacyjna

Habilitant prowadzi niezwykle aktywną działalność naukowo-dydaktyczną i organizacyjną.

Jako pracownik naukowo-dydaktyczny na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II ks. dr Krzysztof Mikołajczuk prowadził (prowadzi) wykłady, fakultety, konwersatoria i ćwiczenia z bardzo wielu obszarów prawa kanonicznego, co dokładnie wylicza w swoim Autoreferacie. Wśród nich znaczące miejsce zajmuje prawo katolickich Kościołów wschodnich. Wydaje się także, że cieszył się zaufaniem naukowym, skoro powierzono Mu recenzje 13 prac magisterskich. Autorami 4 z nich są duchowni obrządków wschodnich. Na dzień złożenia dokumentacji habilitacyjnej do Centralnej Komisji Habilitant przygotowywał kolejne 4 recenzje prac magisterskich.

Był zapraszany 4 razy z wykładem przez uniwersytet jak i college w Stanach Zjednoczonych (3 razy w 2005 roku i 1 raz w 2009 roku). Tematyka tych wykładów dotyczyła zagadnień finansowych w Kościele w Polsce.

Uczestniczył w 1 konferencji naukowej poza granicami Polski (Rzym). Brał udział w 28 konferencjach naukowych o charakterze międzynarodowym i 15 konferencjach naukowych o charakterze krajowym. Był organizatorem 2 konferencji międzynarodowych i 1 konferencji krajowej. Wygłosił 1 referat podczas konferencji międzynarodowej (2006) i 4 referaty podczas konferencji krajowych (2002, 2006). Brał udział w dyskusji z ramienia Konferencji Episkopatu Polski w panelu naukowym w ramach międzynarodowej konferencji naukowej „Kościół a prawo autorskie” (2009).

Był (w niektórych nadal jest) członkiem trzech gremiów naukowych: Stowarzyszenia Kanonistów Polskich (od 2009), Wydziału Nauk Prawnych Towarzystwa Naukowego KULJPII (od 2010) oraz Rady programowej projektu „Nowoczesne technologie ICT w upowszechnianiu osiągnięć nauki” (2009-2010).

W roku 2004 otrzymał godność kanonika honorowego Prześwietnej Kapituły Archikatedralnej za pracę duszpasterską i gorliwą służbę kapłańską dla dobra Kościoła lubelskiego, zaś w roku 2007 odznaczony został brązowym krzyżem zasługi przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej.

Wymieniona działalność naukowo-dydaktyczna oraz organizacyjna Habilitanta daje uzasadnione podstawy, aby uznać ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka za dojrzałego, samodzielnie i aktywnego nauczyciela akademickiego.

V. Wniosek końcowy

Podsumowując całą działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka uważam, że jest ona niewątpliwie znaczna. W swoim dorobku naukowym wykazał się dobrą znajomością podejmowanej przez siebie problematyki, gdzie na pierwszy plan wysuwają się kwestie prawne katolickich Kościołów wschodnich. Przedstawiony zakres i jakość zaangażowania naukowego Habilitanta spełnia wymogi stawiane w postępowaniu habilitacyjnym przez Ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku, a także Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 roku w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. W związku z tym wnoszę do Komisji Habilitacyjnej o kontynuowanie rozpoczętego postępowania habilitacyjnego ks. dra Krzysztofa Mikołajczuka.

Warszawa, dnia 31 października 2014 roku

Ks. dr hab. Marek Saj, prof. UKSW